

LIETUVOS ŠVIETIMO TARYBA

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Tel. (8 5) 239 6858

Faksas (8 5) 239 6459

El. p. aiste.laurinaviciute@lrs.lt

Adresatams pagal sąrašą

2014-01-16

Nr. S-2014-555

**DĖL LIETUVOS ŠVIETIMO TARYBOS SIŪLYMŲ DĖL AUKŠTOJO MOKSLO
POLITIKOS FORMAVIMO, ĮGYVENDINIMO IR VERTINIMO BEI FINANSAVIMO**

Lietuvos švietimo taryba išanalizavo aukštojo mokslo politikos formavimo, įgyvendinimo ir vertinimo bei finansavimo mechanizmą bei iš to kylančius klausimus, susipažino su ruošiamomis pataisomis Mokslo ir studijų įstatymui ir teikia Lietuvos švietimo tarybos siūlymus Dėl aukštojo mokslo politikos formavimo, įgyvendinimo ir vertinimo bei finansavimo.

PRIDEDAMA. Lietuvos švietimo tarybos siūlymai Dėl aukštojo mokslo politikos formavimo, įgyvendinimo ir vertinimo bei finansavimo, 2 lapai.

Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė

Prof. Vilija Targamadžė

LIETUVOS ŠVIETIMO TARYBA

DĖL AUKŠTOJO MOKSLO POLITIKOS FORMAVIMO, ĮGYVENDINIMO IR VERTINIMO BEI FINANSAVIMO

Aukštasis mokslas yra neatskiriama strategijos „Europa 2020“ dalis ir pagrindinė priemonė, siekiant Europoje sukurti pažangią, tvarią ir integracinę ekonomiką – jis atlieka lemiamą vaidmenį skatinant asmeninę raidą ir visuomenės pažangą, daro poveikį inovacijoms ir moksliniams tyrimams ir padeda rengti aukštos kvalifikacijos darbuotojus, kurių reikia žiniomis grindžiamos ekonomikos augimui ir visuomenės gerovei užtikrinti. Švietimo, aukštojo mokslo kokybė yra sėkmingo Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ įgyvendinimo garantas.

Šiuo metu Lietuvoje vyksta intensyvios diskusijos aukštojo mokslo kokybės tobulinimo klausimais, viešai aptariamai Mokslo ir studijų įstatymo numatomi pakeitimai. Lietuvos švietimo taryba, siekdama išlaikyti sisteminių ir tęsinių požiūrį į aukštojo mokslo vystymo tikslus, jau svarstė Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos projektą, švietimo politikos formavimo gerinimo klausimus, analizavo mokslo finansavimo situaciją. Apibendrinus visus nagrinėtus klausimus, išanalizavus svarstymams pateiktus duomenis, išklausius socialinių dalininkų nuomones, Lietuvos švietimo taryba teikia šias rekomendacijas Lietuvos Respublikos Seimui bei Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai.

Aukštojo mokslo politikos formavimas

Lietuvos švietimo taryba konstatuoja, jog, lyginant su 2007 metais, aukštojo mokslo aplinka yra stipriai pasikeitusi, todėl rekomenduoja peržiūrėti 2007 metų Lietuvos parlamentinių politinių partijų susitarimą dėl mokslo ir studijų sistemos pertvarkos principų, į diskusijas įtraukiant visus socialinius dalininkus. Tai galėtų tapti pagrindu ilgalaikės aukštojo mokslo strategijos parengimui, kuri eliminuotų aukštojo mokslo *priklausomumo* nuo rinkiminių rezultatų problemą ir užtikrintų kryptingą ir laipsnišką aukštojo mokslo sistemos modernizavimą Lietuvoje. Turi būti suformuota aiški mokslo ir studijų sistemos politika.

Aukštojo mokslo strategijoje taip pat turi būti įtvirtinti ilgalaikiai prioritetai, derinant juos su kitais Europos Sąjungos ir Lietuvos strateginiais dokumentais. Prioritetai turėtų būti reguliariai peržiūrimi, įvertinant šalies pažangą bei Europines tendencijas, į šį procesą įtraukiant socialinius dalininkus.

Lietuvos švietimo taryba atkreipia dėmesį, jog aukštojo mokslo politikos formavimo, įgyvendinimo ir pažangos stebėsenos procesai turėtų būti paremti įrodymais grįsta politika ir aukštojo mokslo politikos formavimas negali būti atsietas nuo tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo ir visų švietimo sistemos lygmenų – ikimokyklinio, priešmokyklinio, vidurinio, profesinio,

suaugusiųjų, specialiojo – vystymo politikos ir strategijos, todėl svarbiausi sprendimai turi būti priimami holistiniu požiūriu įvertinus poveikį visai švietimo sistemai ir kiekvienam jos segmentui.

Aukštojo mokslo politikos įgyvendinimas turėtų remtis aiškiais principais, suderintais su Lietuvos parlamentinėmis partijomis, profesionalais, švietimo bendruomene – visais socialiniais dalininkais.

Aukštojo mokslo politikos vertinimas

Siekiant užtikrinti maksimalų skaidrumą prieš visuomenę bei tinkamą aukštojo mokslo politikos vertinimą, nepaliekant galimybių turimų duomenų tendencingoms interpretacijoms, į vertinimo procesą rekomenduotina įtraukti ir tarptautinius ekspertus. Vertinimas turi būti objektyvus ir visų dalyvių suvokiamas kaip natūralus kokybės užtikrinimo ir gerinimo proceso atributas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog tinkamas aukštojo mokslo politikos vertinimas galimas tik holistiškai vertinant visą švietimo sistemos politiką. Tam pasiekti Lietuvos švietimo taryba siūlo reguliariai organizuoti Lietuvos švietimo forumus ar kitus renginius, kuriuose dalyvautų politikai, švietimo politikos įgyvendintojai, nepriklausomi ekspertai ir būtinai visų švietimo sektorių atstovai, kurie ir padėtų atsižvelgti į tarp sektorių esančias sąsajas ir jas įvertinti naudingumo švietimo sistemai ir šalies raidai aspektu. Atkreiptinas dėmesys, kad pažangos stebėseną ir vertinimą turi apimti ne tik procesus ir rezultatus, bet ir poveikį.

Aukštojo mokslo (studijų) finansavimas

Lietuvos švietimo taryba išreiškia susirūpinimą dėl aukštojo mokslo (studijų) finansavimo nepakankamo lygio – atsigauant ekonomikai, finansavimas, skiriamas aukštajam mokslui, reikšmingai nedidėja. Siekiant įgyvendinti Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“, būtina užtikrinti tinkamą aukštojo mokslo finansavimą, todėl rekomenduojame visoms politinėms partijoms priimti nacionalinį susitarimą dėl ilgalaikės finansavimo aukštajam mokslui didinimo programos (iki 2020 m. ne mažiau kaip 2% nuo BVP). Akivaizdu, kad nepakankamas finansavimas gali sukelti itin žalingų padarinių Lietuvos pažangai ir tarptautiniam Lietuvos konkurencingumui bei visuomenės gerovei.

Būtina atsisakyti studijų finansavimo proporcinio susiejimo su mokyklas baigiančių mokinių skaičiumi. Naujosios įstatymo pataisos neturi dirbtinai mažinti studijuojančių skaičiaus. Šios pataisos turi būti nukreiptos į finansavimo už studijas, įvertinant objektyvias šalies galimybes, didinimą, sudarant galimybę kuo didesniam studentų skaičiui gauti nemokamą finansavimą.

Lietuvos švietimo taryba ragina užtikrinti žmogaus teisę laisvai rinktis ir kviečia didesnę dėmesį bei papildomą finansavimą (per dotacijas ar stipendijas) skirti reikalingų, bet nepopuliarių specialybių patrauklumo didinimui, siekiant į jas pritraukti gabiausius jaunos asmenis. Toks finansavimas turėtų būti skirtas remti, o ne šelpti aukštąsias mokyklas, todėl tokius specialistus rengiančios aukštosios mokyklos turėtų užtikrinti aukščiausius studijų kokybės standartus.

Adresatų sąrašas 2014-01-16 raštui Nr. S-2014-555

✓ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrui Dainiui Pavalkiui

Lietuvos Respublikos finansų ministrui Rimantui Šadžiui

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkei Audronei Pitrenienei

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos reikalų komiteto pirmininkui Remigijui Žemaitaičiui

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto pirmininkui Broniui Bradauskui

Darbo partijos frakcijai

Frakcijai „Drąsos kelias“

Frakcijai „Tvarka ir teisingumas“

Liberalų sąjūdžio frakcijai

Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcijai

Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijai

Mišriai Seimo narių grupei

Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijai